

Doktrína prosperity v teologii Hnutí víry

Michaela Maratová

Doctrine of Prosperity in the Theology of Word-Faith Movement This analysis studies basic aspects of the Theology of Prosperity. Its doctrine of material wealth is considered to be one of the sources of inspiration for a teaching which later on came to be known as the Word-Faith Movement. The analysis addresses the issue of wealth as a universally valid law and at the same time the consequence of Christ's reconciliation work. The works of K. Hagin, K. Copeland and J. Avanzini represent the main source of material, as they all are considered as the most influential representatives of this movement.

Současným křesťanským světem se posledních několik dekád šíří učení známé jako „teologie prosperity“. Její doktrína materiální hojnosti jako důsledku služby Bohu je jedním z myšlenkových zdrojů teologie, která vstoupila do obecného povědomí pod názvem teologie Hnutí víry.¹ V souvislosti s tímto učením prosperity Gordon Fee ve své knize *The Disease of the Health and Wealth Gospels* uvádí, že „v americkém křesťanstvu se rychle šíří choroba zvaná evangelium ‚prosperity a zdraví‘. Ve svých neštoudnějších podobách říká: ‚Služ Bohu a zbohatní‘. Ve svých váženějších,

---

1 Hnutí víry lze považovat za součást širšího neocharismatického hnutí. Hnutí víry představuje „volný svazek církví“, neformálních společenství i jednotlivců, kteří sdílí určitá přesvědčení. Jedná se o „nezávislé charismatiky“, kteří zpravidla opustili své původní církve a založili vlastní uskupení. Srov. Alister E. McGrath (ed.), *Blackwellova encyklopedie moderního křesťanského myšlení*, Praha: Návrat domů, 2001. Hnutí vzniklo v USA ve druhé polovině 20. století a jeho počátky jsou spojeny s působením jižanského pastora Kennetha E. Hagina. Hnutí víry má několik identifikovatelných kořenů. První z nich je pentekostalismus (pojem, kterým se v USA označuje letniční hnutí). Dalším je oživení služby uzdravování, ke kterému došlo v USA po druhé světové válce. Toto „uzdravovací probuzení“ navazovalo určitým způsobem na americké Hnutí Božicho uzdravování druhé poloviny 19. století. Třetím důležitým kořenem je teologie baptistického kazatele Esseka W. Kenyona (1867–1948), který svým učením významně ovlivnil Kennetha E. Hagina, „duchovního otce“ Hnutí víry. Srov. William P. Atkinson, *The „Spiritual Death“ of Jesus: A Pentecostal Investigation*, Bloomington: AutorHouse, 2003, 7. Toto hnutí je pravděpodobně nejznámější pro své zaměření na víru. Víra je v teologii Hnutí víry zdrojem či jakýmsi „kanálem“ pro přijímání zaslíbených Božích požehnání (trvalé zdraví a prosperitu lze považovat za dva nejvýraznější příklady těchto požehnání). Stoupenci tohoto hnutí zastávají také diskutabilní pohled na dějiny spásy, který úzce souvisí s jejich pojetím antropologie a christologie. Srov. Michaela Maratová, Pojetí člověka v teologii Hnutí víry, *Studia Theologica* 22 (2020/1), 175–196.

avšak zhoubnějších podobách, staví křišťálové katedrály za patnáct miliard dolarů ke slávě zámožného předměstského křesťanstva.“² Není náhodou, že se doktrína prosperity, pro kterou jsou úspěch a bohatství znamením Boží přízně, zrodila v bohaté, hédonistické a svým způsobem i sebestředné americké společnosti. A jsou to právě její sliby hmotné prosperity a hojnosti, které pro řadu křesťanů, zejména z chudších oblastí, představují hlavní motivaci pro přijetí učení, jehož základní poselství lze shrnout do slov: „Je to v Bibli, přijmi to, vyznávej a budeš to mít.“ Tato formulace je samozřejmě určitou zkratkou. Nicméně při bližším prozkoumání zjistíme, že skutečně tvoří jádro této teologie.

V tomto článku se budu zabývat teologií prosperity a jejími problémy, které se zdají být především hermeneutického rázu. Zaměřím se na to, co stoupenci této teologie považují za svou silnou stránku, totiž výklad Písma. Výchozím materiálem pro mou práci budou spisy Kennetha E. Hagina (1917–2003), který stál v čele Hnutí víry od jeho počátků a pomáhal formulovat jeho teologii. Dalším vybraným materiálem budou spisy Kennetha Copelanda (1937) a Johna Avanziniho (1936), které lze považovat za nejvlivnější stoupence tohoto učení současnosti.

Prosperita jako duchovní zákon

Kenneth Copeland ve své knize *The Laws of Prosperity* učí, že Písmo zjevuje určité duchovní zákony či principy, které fungují a přinášají výsledky, jsou-li správně pochopeny a aplikovány. Mezi tyto Bohem dané duchovní zákony řadí i zákon prosperity. Jeho výchozím předpokladem je nadřazenost duchovního světa, který prostřednictvím svých zákonů řídí a ovládá svět přirozený.³ Klíčem a silou k řízení těchto zákonů je víra. Copeland toto své učení vysvětluje následovně:

Musíme si uvědomit, že duchovní svět s jeho zákony je mocnější než svět fyzický se svými zákony. Duchovní zákony daly vzniknout zákonům fyzickým. Svět a fyzické síly, které ho ovládají, byly stvořeny mocí víry,⁴ která je duchovní silou. Právě tato síla víry

2 Gordon D. Fee, *The Disease of the Health and Wealth Gospels*, Vancouver: Regent College Publishing, 2006, 13.

3 Zde je však třeba podotknout, že z perspektivy těchto učitelů jsou duchovní zákony výrazem Boží vůle a je to Bůh, kdo platnost těchto zákonů zaručuje.

4 Z pohledu teologie prosperity je Bůh Bohem víry (srov. Ř 4,16–17). A protože věřící jsou dětmi Boha víry, mají jednat stejně jako on. Jsou povolání jednat ve víře v Boží

způsobuje, že zákony duchovního světa fungují. Stejně pravidlo platí i pro prosperitu. Boží slovo zjevuje určité zákony, jimiž se prosperita řídí. A je to víra, která způsobuje, že fungují. Formule úspěchu v Božím slově přináší výsledky, je-li použita správně.⁵

Je přesvědčen, že tento zákon funguje stejně jako ostatní duchovní zákony bez ohledu na to, kdo je uplatňuje. Copeland své učení o prosperitě staví především na výkladu Mk 10,30, který interpretuje jako univerzálně platný duchovní zákon „zasévání a sklizení“, opravňující člověka očekávat stonásobnou odměnu za každý obnos věnovaný službě evangelia.⁶ Z jeho perspektivy to znamená, že věnuje-li člověk na službu evangelia deset dolarů, vrátí se mu tisíc apod.

Tento princip představuje podle Copelanda univerzální duchovní zákon, jehož platnost garantuje sám Bůh. Copeland říká: „Chceš dostat zpět stonásobek svých peněz? Pak dávej a nech Boha, aby ti je znásobené vrátil zpět. Žádná banka na světě nenabízí takový výnos.“⁷ Podle něho existuje přímá úměra mezi darovanými penězi a očekávanou odměnou.⁸ Jednoduše řečeno, co člověk zaseje, to také sklídí.⁹ A čím vzácnější toto semeno bude (obnos věnovaný z nedostatku), tím hojnější sklizeň se může očekávat.

Prosperita či chudoba je podle Copelanda úzce spojena s postojem člověka a jeho vyznáváním. V jeho *The Laws of Prosperity* čteme: „Můžeš mít, co říkáš. Ve skutečnosti dostáváš to, co říkáš. Jestliže žiješ v nedostatku a chudobě, změň své vyznání. A tvé vyznání změní to, co máš.“¹⁰ Slova Copeland chápe jako jakési „nosiče“, které reálně nesou to, co označují.

---

slovo, aby se naplnilo. Podle Hagina Bůh při své stvořitelské činnosti uplatňoval víru. „Prostě věřil, že se stane to, co říká.“ Kenneth E. Hagin, *Mountain Moving Faith*, Tulsa: Rhema Bible Church, 1993, 6.

5 Kenneth Copeland, *The Laws of Prosperity*, Tulsa: Kenneth Copeland Publications, 1974, 3–4.

6 Srov. tamtéž, 33.

7 Srov. tamtéž, 26.

8 V této souvislosti Kenneth Copeland dává za příklad svého otce, který sice pravidelně odváděl desátky, ale celý život byl chudý, protože neznal tento zákon. Teprve tehdy, když mu porozuměl a začal ho uplatňovat, jeho finanční situace se zlepšila.

9 Tento základní princip, kterým se prosperita řídí, zastává většina představitelů teologie prosperity. Například Avanzini tento princip chápe doslova. Píše: „Jestliže zaseješ jablka, sklídíš jablka. Jestliže zaseješ lásku, sklídíš lásku, jestliže peníze, sklídíš peníze. Člověk nemůže zasévat lásku a čekat, že sklídí peníze. Boží duchovní zákon říká, že toužíš-li mít více peněz na své potřeby, dej více peněz na Boží království.“ John Avanzini, *Powerful Principles of Increase*, Softcover: Harrison House, 1989, 24.

10 Copeland, *The Laws of Prosperity*, 38.

Proto své čtenáře vybízí, aby změnili svůj slovník. Je přesvědčen, že duchovní svět se svými zákony je řízen mimo jiné slovem lidských úst. „A tato síla vychází z nás samých.“¹¹ Jestliže se člověk ukázní v tom, co říká, a bude na svých slovech pevně stát, jeho potřeby budou naplněny. Píše: „Pamatujte, že každá materiální substance, kterou budete kdy potřebovat, je už na zemi. Všechno, co potřebujete, je zde. Vyznání vašich úst způsobí, že to budete mít. Bůh se o to postará. Vyznávejte, že to, po čem toužíte, se naplní, a jedněte v souladu s tím.“¹²

Podobně učí i Kenneth E. Hagin, podle něhož věřící bude mít výsledky pouze za předpokladu, že Boží slovo vyznává a jedná v souladu s ním. Boží slovo chápe jako právní dokument, který zaručuje vše, co věřícímu náleží. Svým čtenářům připomíná: „Je-li tvá modlitba vyslyšena nebo není, záleží víc na tobě než na Bohu. Bůh dal zaslíbení a vyslovil prohlášení, která jsou jistá. Bůh nemůže lhat. Proto když nedostáváš, záleží to víc na tobě, než na Bohu.“¹³ Avanzini dokonce tvrdí, že Bůh dal člověku moc zbohatnout.¹⁴ Hagin ve svém spisu *How God Taught me about Prosperity* vysvětluje, že křesťané jsou často chudí proto, že nepochopili tento zákon a nepřivlastnili si vysvobození z chudoby, které jim na základě Kristova výkupného díla náleží.

Hagin stejně jako Copeland dává mimo jiné chudobu do souvislosti s prokletím Zákona, z něhož nás Kristus svou obětí vysvobodil. Oba vybízí své čtenáře, aby věřili v to, co pro ně Ježíš vykonal a kým jsou v Kristu. Pro Copelanda to je především dar spravedlnosti, který věřícího pozvedá do nebeských výšin nad všechny mocnosti zla, stojící vůči němu v opozici. Jak Copeland, tak Hagin shodně prohlašují, že je to věřící, kdo má prostřednictvím víry a pozitivního vyznávání moc uvést věci do pohybu.

Výsledkem je, že mnozí ze stoupenců tohoto učení se více než na vztah s Bohem soustředí na hledání a uplatňování fungujících duchovních principů. Zaměřují se pak především na metodu, jak si přivlastnit to, za co

11 Tamtéž.

12 Srov. tamtéž.

13 Kenneth E. Hagin, *Co dělat, když víra slábne a vítězství se ztrácí*, Příbram: Vydavatelství Břetislav Šípek, 1994, 106–107.

14 Srov. Avanzini, *Powerful Principles of Increase*, 13. Zde čteme: „Bůh by člověku nedal moc zbohatnout, kdyby nechtěl, aby tuto moc použil. Rozhodnutí žít v chudobě, či prosperitě je na něm. Bůh chce, aby člověk prosperoval. Učiň tedy život proměňující rozhodnutí a odmítni destruktivní zákon chudoby. Přijmi Bohem dané právo na bohatství. Bůh stvořil duchovní zákony a svobodně je daroval. Každý tedy může volit a ve svém životě realizovat buď zákon chudoby, nebo zákon prosperity.“

Ježíš zaplatil.¹⁵ Víra je zde dávána do příčinného vztahu s naplňováním lidských potřeb. Daniel McConnell připomíná, že v definici základní potřeby zašli stoupenci této teologie za hranici toho, jak ji chápe Nový zákon, který ji omezuje na jídlo, pití a oděv. „Nové domy, přepychová auta a vybrané oděvy lze sotva kvalifikovat jako potřeby, bez nichž se neobejdeme. Problém takto pojaté potřeby spočívá v tom, že nerozlišuje mezi skutečnou potřebou a žádostivostí.“¹⁶

Prosperita jako jeden z důsledků Kristova díla smíření

Základní problém této teologie spočívá v tom, že řada věcí, které předkládá, má biblický základ, což je také jeden z důvodů, proč je tolik lidí ochotných jí uvěřit.¹⁷ Kenneth Copeland například ve své knize *The Laws of Prosperity* uvádí: „Peníze, ačkoli samy o sobě nejsou zlem, dělají mizerného boha; pravá prosperita je duchovní, stejně jako finanční. Prosperita by neměla být cílem sama o sobě, ale prostředkem pomoci druhým. Člověk by měl vzít Boha za slovo a důvěřovat mu.“¹⁸

Hagin říká v podstatě totéž, když hovoří o lásce k penězům jako o kořenu všeho zla. Ve své knize *Redeemed From Poverty, Sickness, and Spiritual Death* píše: „Když se peníze stanou pánem člověka, je to zlé. Není

---

15 Toto přivlastnění se z pohledu představitelů této teologie uskutečňuje vírou a pozitivním vyznáním. Zde je třeba připomenout, že toto zdůrazňování souvislosti mezi prosperitou, pozitivním myšlením a vyznáváním není něčím zcela novým. Podobné uvažování nacházíme i u protagonistů hnutí Nového myšlení, kteří učili, že lidé prostřednictvím pozitivního myšlení a vyznávání mohou dosáhnout zdraví, prosperity, svobody a moci. Například jeden z představitelů Nového myšlení Ralph W. Trine (1866–1958) ve své knize *V souzvuku s nekonečnem* píše: „Pokud někdo myslí stále jen na svou chudobu, bude chudý a bezpochyby i chudý zůstane. Jestliže však za všech okolností myslí na svůj zdar, vytváří síly, které mu dříve či později úspěch přivodí. Jsme-li jedno s Nekonečnou mocí, se zdrojem všeho, pak čím více si jednotu uvědomíme a uskutečníme, tím větší nabudeme sílu, která nám opatří nadbytek všeho, co potřebujeme. Myšlenky mají tajnou moc. Jsou-li správně zasety a správně pěstovány, jsou semenem, z něhož vyrůstá hmotná skutečnost.“ Ralph W. Trine, *V souzvuku s nekonečnem*, Bratislava: Eko-consult, 2014, 17. V této souvislosti je třeba připomenout, že filozoficko-náboženské hnutí Nového myšlení, jehož počátky sahají do 19. století, vychází z přesvědčení o božské moci přítomné v lidské mysli. Myšlenky tohoto hnutí, zejména jeho učení o pozitivním myšlení, později pronikly do učení hnutí New Age.

16 Daniel McConnell, *Jiné evangelium*, Albrechtice: Křesťanský život, 1996, 171.

17 Srov. Fee, *The Disease of the Health*, 1.

18 Copeland, *The Laws of Prosperity*, 13.

špatné mít peníze, ale je špatné, když peníze mají vás.“¹⁹ Podobně i John Avanzini ve své knize *Powerful Principles of Increase* zdůrazňuje, že Bůh nikomu nestrání – miluje bohaté stejně jako chudé. Svým čtenářům připomíná, že peníze samy o sobě nejsou zlem; kořenem zla je láska k penězům (1Tm 6,10). „Peníze nejsou ani dobré, ani zlé. Mají schopnost dělat pouze to, co jejich vlastník chce, aby dělaly. Slouží svému majiteli bez otázek a jsou připraveny konat dobro i zlo.“²⁰ Člověku mohou ublížit pouze tehdy, použije-li je pro hříšné účely. Peníze pouze zjevují srdce svých majitelů (srov. L 12,35).²¹

Gordon Fee upozorňuje na skutečnost, že problém tohoto učení nespočívá v těchto izolovaných pravdách, nýbrž v jeho kontinuálním ujišťování, že si Bůh přeje finanční prosperitu každého ze svých dětí.²² Chudoba křesťana je, údajně, něčím, co je mimo Boží zamýšlenou vůli. Například Hagin je přesvědčen, že je chybou, když věřící dávají rovnítko mezi pokoru a chudobu.²³ Z jeho perspektivy chudoba svědčí spíše o nedostatečném povědomí o tom, co nám jako Božím dědicům náleží. Chudý věřící si za svou situaci může sám, protože nepochopil fungování duchovních zákonů, zajišťujících prosperitu, a nepřivlastnil si vysvobození z chudoby, které mu zajistilo vykoupení. Bůh v Kristu udělal vše, co bylo třeba, a nyní je na věřícím, aby si toto Kristovo dílo přivlastnil a ve svém životě aktualizoval. Toto přivlastnění se uskutečňuje vírou v Boží slovo a pozitivním poznáním. Prosperita je tudíž něčím, na co mají věřící právo.

Hagin své čtenáře vybízí, aby pochopili, že si mohou nárokovat vše, co skutečně potřebují. Je přesvědčen, že věřící mají vládnout v životě jako králové a panovat nad okolnostmi, chudobou, nemocemi a vším ostatním, co by jim v tom mohlo překážet. K této vládě jsou navíc vybaveni potřebnou autoritou. Hagin připomíná, že „nekráčíme jako žádni žebráci, protože žebráky nejsme. Jsme děti Boží, dědicové Boží, spoludědicové Kristovi. Bůh řekl, že budeme v životě vládnout jako králové. Kdo by spojil krále s chudobou? Krále s chudobou prostě spojit nelze!“²⁴ Kristovo výkupné dílo opravňuje vykoupené již v tomto životě ke každému možné-

19 Kenneth E. Hagin, *Redeemed From Poverty, Sickness, and Spiritual Death*, Tulsa: Kenneth Hagin Ministries, 1983, 19.

20 Avanzini, *Powerful Principles of Increase*, 51.

21 Tamtéž, 53.

22 Srov. Fee, *The Disease of the Health*, 14.

23 Srov. Hagin, *Redeemed From Poverty*, 7.

mu dobru a zachraňuje je z prokletí choroby, chudoby a duchovní smrti. Žít v chudobě znamená žít Satanem poražený život.²⁵ Stejněho přesvědčení je Copeland i Avanzini, kteří ale více než Hagin zdůrazňují souvislost chudoby s prokletím Zákona, z něhož jsme byli Kristovou obětí vysvobozeni (srov. Dt 28,15–68; 30,18–20; Ga 3,10–14).

Podle Andrewa Perrimana, který je jedním z kritiků této teologie, ale tato starozákonní prokletí (jak jsou formulována v Dt 28) nelze obecně chápat jako důsledek lidského pádu. Z jeho perspektivy představují konkrétní soud nad neposlušným národem určeným smlouvou (Dt 27,26; 28,20). Chudoba je v tomto kontextu důsledkem prokletí, které bylo vysloveno jako hrozba při porušení Zákona (smlouvy).²⁶ Problém prokletí a požehnání, mezi nimiž existuje vnitřní souvislost, lze vysvětlit na pozadí porušení či dodržení smlouvy. Současně je třeba si uvědomit, že apoštol Pavel v listu Galatským tento historický soud zobecňuje a rozšiřuje – ti, kteří spoléhají na skutky Zákona, jsou pod prokletím. Zákon se stává prokletím pro toho, kdo jej nenaplnuje. A tak je „proklet každý, kdo nezůstává ve všem tom, co je napsáno v knize Zákona, aby to činil. Je jasné, že Zákonem není nikdo před Bohem ospravedlňován, neboť spravedlivý bude živ z víry“ (Ga 3,10–11). Pozitivním ekvivalentem k „prokletí Zákona“ je „požehnání Abrahámovo“ (Ga 3,14).

Teologie prosperity učí, že toto požehnání, které Izrael zdědil, bylo jak materiální, tak duchovní povahy. Přestože Abrahám měl materiální požehnání, nelze Pavlova slova vztáhnout k očekávání hmotné prosperity pro toho, kdo se stane jeho dědicem skrze víru. Pavel toto požehnání chá-

---

24 Kenneth E. Hagin, *Autorita věřícího*, Praha: Logos, 1990, 40. Podle Hagina je chudoba je projevem nevědomosti. Věřící dovolili ďáblu, aby je podvodem připravil o každé požehnání, kterého mohli dosáhnout. Bůh nechce, aby nás trápila chudoba. Na podporu svého tvrzení uvádí, že i Ježíš, který jel na oslu, měl ten nejlepší způsob přepravy tehdejší doby. Doslova říká: „Osel – to byl ‚Cadillac‘ oněch dnů.“

25 „Mnoho křesťanů věří tomu, že chudoba je dobrá. Řada kazatelů učí, že máme-li díry na kalhotách a boty bez podrážek, trpíme pro Ježíše a činíme tak naše svědectví uvěřitelnějším. Boží slovo ale neučí chudobu. Jestliže čteš Dt 26,1–12, vidíš, že oběti z prvotín a placení desátků jsou zvláštní službou uctívání. To znamená, že peníze jsou velmi důležité. Jsou přijatelnou duchovní obětí a jsou také efektivním nástrojem, který pomáhá nést evangelium ztraceným duším po celém světě. Není pochyb, že k jeho šíření je třeba peněz. Tisk biblí stojí peníze, stejně jako provoz církví a kázání Božího slova.“ Srov. Avanzini, *Powerful Principles of Increase*, 56–61.

26 Andrew Perriman, *Faith, Health and Prosperity*, Carlisle, Cumbria: Paternoster, 2003, 125.

pe jako přijetí Ducha (Ga 3,1–3.14), které přichází na pohany na základě víry, nikoli na základě zahrnutí do mojžíšovské smlouvy. Národy nebudou požehnány ani skrze bohatství, ani skrze zem, nýbrž skrze jednoho potomka, a tím je Ježíš Kristus (Ga 3,16). „V něm jsme byli ve všem obohaceni, v každém slovu i v každém poznání, tak jak bylo mezi vámi utvrzeno svědectví Kristovo, takže nemáte nedostatek v žádném daru milosti“ (1K 1,5–7). Tato slova vyjadřují základní aspekt Pavlova uvažování o bohatství, kterým jsme byli obdařeni skrze Kristův kříž.

Jak již bylo výše naznačeno, jeden ze základních problémů teologie prosperity je hermeneutického rázu. Jeho jádro spočívá v subjektivní a selektivní interpretaci biblických textů, jejichž smysl je často vtěsnáván do předem daného interpretačního rámce a přitom zcela opomíjí prostý význam textu, který je objektivním kontrolním bodem každé interpretace.²⁷ Prostý význam textu primárně souvisí s autorovým záměrem a s tím, jak mu rozuměli ti, kterým byl text původně určen. Podle Gordona Fee představuje základní pravidlo všech platných interpretací.²⁸ Například Kenneth Copeland ve své knize *The Laws of Prosperity* své učení o prosperitě zdůvodňuje textem z 3J 2, kde čteme: „Milovaný, modlím se, abys ve všem prospíval a byl zdrav, jako prospívá tvá duše.“ Z tohoto textu Copeland vyvozuje: „Jan píše, že bychom měli prosperovat a být zdraví.“²⁹ Gordon Fee připomíná, že Copelandova hermeneutika se nám v tomto případě vůbec nepokouší předložit to, co Bible ve skutečnosti říká.³⁰ Zdůrazňuje, že přání, aby se věci dařily a aby byl příjemce zdrav, byla standardní formou pozdravu starověkých dopisů.³¹

Jakékoli rozšíření Janova přání na finanční a materiální prosperitu křesťanů všech věků je textu naprosto cizí. Jan to tak nemyslel a ani Gaius to tak nemohl chápat. Takže v tomto případě se nejedná o původní smysl textu. Z tohoto textu si můžeme vzít pouze to, že se máme modlit za své bratry a sestry, aby se jim dařilo. Nicméně vyvozovat z něho skutečnost, že si Bůh přeje naši finanční prosperitu, je zneužitím textu.³²

27 Gordon D. Fee – Douglas Stuart, *Jak číst Bibli s porozuměním*, Praha: Návrat domů, 2012, 42.

28 Srov. Fee – Stuart, *Jak číst Bibli s porozuměním*, 59. Zde Fee připomíná: „Přestože toto pravidlo ne vždy pomůže určit, co daný text znamená, pomůže vymezit, co neznamená.“

29 Copeland, *The Laws of Prosperity*, 14.

30 Srov. Fee, *The Disease of the Health*, 7–22.

31 Fee, *Jak číst Bibli s porozuměním*, 42.

32 Fee, *The Disease of the Health*, 6.

Stejný problém se ukazuje při výkladu J 10,10–11, jenž je dalším důležitým textem, který představitelé teologie prosperity citují. Zde čteme: „Zloděj přichází, jen aby kradl, zabíjel a hubil; já jsem přišel, aby měly život a měly ho v hojnosti. Já jsem ten dobrý pastýř. Dobrý pastýř pokládá svůj život za ovce.“ Teologie prosperity tento „život v hojnosti“ dává do souvislosti s materiální hojností, přičemž zcela opomíjí kontext celé kapitoly a význam výrazů „život“ a „hojnost“, jak je chápe a užívá Jan. Výraz „život“ či „věčný život“ je v Janově evangeliu chápán jako „život věku, který přichází“. Je to život, který má Bůh v sobě a který je Božím darem věřícímu již v tomto věku.³³ Řecké slovo *perrison* (adj. ve významu přesahující, hojný, mimořádný apod.) naznačuje, že věřící budou užívat tento dar v plné míře. Materiální hojnost v tomto případě nenaznačuje ani jeden z uvedených výrazů.

Obecně lze konstatovat, že hermeneutiku představitelů teologie prosperity neusměrňuje dobrá exegeze. Jejich výklady často začínají dnešní situací a vnášejí tak do textů významy, které jim jsou cizí, a ty pak přisuzují vedení Ducha svatého.³⁴ Současně představují i nebezpečné překroucení Boží pravdy, které ve svém důsledku působí spíše na padlou lidskou přirozenost.³⁵ V souvislosti s bohatstvím Gordon Fee připomíná, že peníze a majetek mají pro Boží lid neutrální hodnotu. Starý zákon je sice dává do souvislosti s poslušností, ale Nový zákon nikoli. Ale i ve Starém zákoně představuje nebezpečí, že člověk přestává důvěřovat Bohu a začíná spoléhat na majetek (Ž 52,9). Podle Gordona Fee se ale chudoba nezdá být lepší.

Jestliže se Bůh zjevil jako ten, kdo se ujímá chudých, neznamená to, že žehná chudobě. Spíše zjevuje své milosrdenství a spravedlnost, která stojí na straně těch, které bohatí utlačovali za účelem vlastního obohacení. Tento přístup, v němž bohatství není hodnotou, prostupuje celým Novým zákonem. Evangelium o přicházejícím království osvobozuje od všech pohanských obav a model (Mt 6,32). Čas Boží vlády i budoucnost s jejími hodnotami jsou již přítomny, ačkoli ještě ne v plnosti. Jako křesťané jsme uchvázeni královstvím; naše staré hodnoty, starý způsob vnímání věcí je pryč. V tomto novém řádu je standardem dostatek, přebytek je zpochybněn.³⁶

Bůh se stará o lidské potřeby a člověk by měl být spokojen s tím, co má (srov. Žd 13,5; 1Tm 6,8).

---

33 Srov. tamtéž, 6.

34 Tamtéž.

35 Srov. tamtéž.

36 Tamtéž, 8.

Prosperita ve Starém zákoně

Jak již bylo výše řečeno, teologie prosperity buduje koncept svého učení na úzce selektivním výběru biblických textů, z nichž převážná většina je ze Starého zákona. V základu doktríny prosperity stojí přesvědčení, že spravedlivému se bude dařit dobře. Tato teologie tak ve své podstatě přejímá starozákonní moudrost (kterou často nacházíme v mudroslovné literatuře), jejíž základní premisou je, že spravedliví budou (vždy) odměněni a nespravedliví potrestáni. Odměnou je zde prosperita a trestem chudoba. Problémem je, že toto učení lze zastávat pouze za předpokladu, že nebereme v úvahu ty biblické texty, které této teologii prosperity oponují či nad ní kladou velký otazník.

Základním stavebním kamenem doktríny prosperity, ze které vychází, je příběh o stvoření, kde je stvořený svět označen jako dobrý. Existuje proto, aby naplňoval a uspokojoval potřeby lidstva. Ve světle teologie prosperity je chudoba a utrpení důsledkem vyhnání člověka z ráje (muž bude v potu tváře dobývat svůj chléb a žena bude v utrpení rodit děti). Vláda nad přirozeným světem mu sice není zcela odebrána, ale země už mu nepatří tak, jak by si přál (Ž 24,1; Ex 19,5; Dt 26,10; Jb 41,11).³⁷ Práce stále může být prostředkem požehnání (Ž 128,1-2),³⁸ nic však nenaznačuje, že by bohatství bylo samo o sobě hříšné. S kritikou a odsuzováním materialismu se setkáváme až u proroků, jejichž motivace je nejen teologická, ale i etická.

U starozákonních patriarchů Písmo zdůrazňuje jejich materiální prosperitu, ale ta zůstává sekundárním tématem. Až mnohem později toto bohatství „zaslíbené země“, která oplývá mlékem a medem, nabývá na významu. Když Izrael po svém vyjití z Egypta dobyl Kannán, země byla spravedlivě rozdělena podle velikosti jednotlivých kmenů (Nu 26,54). Vlastnictví země bylo omezeno vědomím, že tato země patří Bohu, který ji svému lidu „propůjčuje“. Lid si měl být vědom, že je zde pouze cizincem a poutníkem. To znamená, že vlastnická práva nebyla chápána absolutně. Z vědomí toho, že země patří Hospodinu, vycházelo i právo paběrkovat. Paběrkování bylo způsobem, jak se chudí mohli podílet na prosperitě země.

Andrew Perriman zdůrazňuje, že starozákonní učení o prosperitě se spíše než k jednotlivci vztahuje k národu jako celku. Toto své přesvědčení vy-

37 Srov. Perriman, *Faith, Health and Prosperity*, 157.

38 Tamtéž.

vozuje z faktu, že izraelské společenství nevidělo žádný rozpor mezi očekáváním prosperity a přítomností chudých jednotlivců. Chudoba těchto jedinců ale nebyla vnímána jako důsledek selhání jejich poslušnosti. Přítomnost chudých byla chápána spíše jako příležitost pro štědrost a velkorysost bohatých.³⁹ V tomto ohledu bylo bohatství poslušného národa sdíleno s chudými jednotlivci. Platilo, že pokud Izraelci budou poslouchat a dodržovat přikázání, mohou očekávat, že budou půjčovat okolním pronárodům. Ale oni sami si nebudou muset půjčovat (srov. Dt 15,6). Soubor zákonů měl ulehčit strádání jednotlivců, ale současně ukazoval chudobu jako součást izraelského ekonomického života, a to navzdory smluvnímu zaslíbení.⁴⁰ Zaručoval ochranu cizinců, protože Izraelci sami byli cizinci v Egyptě (Ex 22,21; 23,9; Lv 19,33–34). Bližní, kteří se ocitli v obtížné životní situaci, nesměli být vykořisťováni. Právo paběrkovat garantovalo jídlo pro nemajetné (Lv 19,9–10; Dt 24,19–22). Bratru se nesmělo půjčovat na úrok (Dt 23,20–21). Bohatí měli být ve vztahu k chudým štědrí a velkorysí.

Podle Perrimana zákony předpokládaly situace, ve kterých byla většina půjček spíše charitativního než komerčního rázu.⁴¹ Od Izraelců se očekávalo, že se postarají o chudé, a oni zase mohli očekávat, že jim Bůh v jejich počinání požehná (Dt 15,7–11). Bohatí a mocní měli povinnost se postarat, aby chudým a bezbranným nebyla odmítána spravedlnost a aby nebyli vyloučeni z podílu na izraelské prosperitě. Naplňování této povinnosti bylo chápáno jako spravedlnost (Př 29,7).

Izrael ale nedodržel přikázání Zákona a bohatí se do značné míry nestarali o zájmy chudých. S jejich bohatstvím stoupala i láska k penězům a okázalý luxus, který se jen těžko mohl srovnávat s požadavky Zákona. V mudroslovné literatuře nacházíme různá varování, která hovoří o morálním a duchovním nebezpečí bohatství. Prosperita hříšných představuje pro Izrael přetrvávající morální problém (Př 73,12). V knize Přísloví je bohatství často ukazováno jako pomíjivé a bezcenné (Př 39,4–6; 11,28). Láska k penězům je odsuzována. Spravedlivá chudoba je považována za lepší než „nespravedlivě získané bohatství“ (Př 37,16).

Navzdory všem varováním starozákonní texty potvrzují smluvní souvislost mezi poslušností a prosperitou. Rozlišují mezi spravedlností a ne-

---

39 Srov. tamtéž, 160.

40 Srov. tamtéž.

41 Srov. tamtéž, 161.

spravedlností bohatých, kteří spoléhají na své bohatství. „Kdo doufá ve své bohatství, padne“ (Př 11,28). „Ti, kdo se bojí Hospodina, mají bohatství a jmění ve svém domě“ (Ž 112,3). „Blaze člověku, kdo našel moudrost, v její pravici je dlouhověkost, v její levici bohatství a čest“ (Př 3,16). „Pokoru doprovází bázeň před Hospodinem, bohatství sláva a život“ (Př 22,4). Chudoba je v Izraeli chápána jako realita. Není důsledkem nedostatku víry ze strany chudých, nebo jejich selhání v naplňování Božích příkazů. Starý zákon chudobu chápe spíše jako důsledek nespravedlnosti bohatých. Oni mají řešení ve svých rukou, mají jednat spravedlivě a zajišťovat ty, kdo jsou chudí. Pokud jsou chudí obětí nespravedlnosti, jsou požehnání Boží přízní. Bůh je jejich útočištěm, úkrytem v jejich utrpení (Iz 25,4). Ale chudoba jako taková není požehnaným stavem. Jednání, které ji udržuje či zhoršuje, je vnímáno jako porušení smlouvy.

Prosperita v Novém zákoně

Nový zákon představuje pesimističtější pohled na bohatství, než jaký vidíme ve Starém zákoně. I když se otázce peněz a bohatství do značné míry věnuje, v jeho rámci už nenacházíme ujištění o prosperitě spravedlivých. Evangelia ukazují v přístupu k této problematice určitou novost, která spočívá v důrazu na věčnou alternativu „hromadit pro sebe“, či „být bohatý před Bohem“.⁴²

V příběhu o bohatém mládenci Ježíš svým učedníkům říká, že boháč těžko vchází do Božího království (Mt 19,23–24). Představitelé teologie prosperity tento příběh vykládají různými způsoby. Copeland například učí, že ačkoli dal Bůh tomuto muži prosperovat, nepochopil význam slov z Př 19,17, kde je psáno: „Hospodinu půjčuje, kdo se nad nuzným smilovává, on mu odplatí jeho dobročinnost.“ Podle Copelandova výkladu tento bohatý muž promarnil příležitost získat od Boha ještě více, než měl, kdyby dával chudým.⁴³

V Lukášově evangeliu 16,15 Ježíš připomíná svým učedníkům, že nemohou sloužit Bohu i mamonu. Farizeům, kteří se mu vysmívali, Ježíš odpověděl, že oni vystupují před lidmi jako spravedliví, ale Bůh zná jejich

42 Srov. Pierre Debergé, *Peníze v Bibli*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001, 25.

43 Srov. Copeland, *Laws of Prosperity*, 60–62.

srdce; „neboť co lidé cení vysoko, je před Bohem ohavnost.“ Zde nacházíme možná nejsilnější výrok o bohatství, protože z kontextu Lukášova popisu farizeů jako těch, kteří mají rádi peníze, bohatství vychází jako ohavnost. Tato slova je však nutné chápat v širším kontextu. Farizeové věřili, že jejich bohatství pramení z jejich náboženského postavení. A to mohlo souviset s přesvědčením, že prosperita je znakem Boží přízně. Tento předpoklad ale Ježíš zpochybňuje a zdůrazňuje fakt, že Bůh hledí k lidskému srdci. Ohavností není majetek jako takový, ohavností je spoléhání na bohatství jako potvrzení Boží přízně, nikoli na Boha samotného.⁴⁴

Další varování před chamtivostí a materialismem nacházíme v příběhu o bohatém bláznů (L 12,15). Zde je pointa jasná – bohatství shromažďované na zemi nebude k ničemu v okamžiku smrti. Bláznem je ten, kdo hromadí poklady na zemi a přikládá jim větší váhu, než pokladu v nebesích (L 12,21; Mt 6,19). Nebezpečí bohatství spočívá v tom, že poutá pozornost myslí a srdce na úkor Boha (Mt 6,21). Tento argument je nevístižněji zachycen ve slovech: „nikdo nemůže sloužit dvěma pánům, neboť jednoho bude nenávidět a druhého milovat. Nemůžete sloužit Bohu a mamonu.“

Copeland tvrdí, že Ježíšovo učení o ukládání pokladů v nebi je třeba brát doslovně. Učí, že dáváním ukládáme peníze do nebeských trezorů, kde přináší až stonásobek původní částky a kde jsou v bezpečí před rzí a zloději. Když pak potřebujeme peníze, jednoduše si je vytáhneme z našeho nebeského účtu. Podle Copelanda je tento princip mechanismem, kterým Otec poskytuje prostředky pro naplnění potřeb všech, kteří hledají Boží království (L 6,33). Představa, že nebudeme mít přístup k pokladu, dokud se nedostaneme do nebe, je něčím, co vytvořila církev, která je zaměřená na chudobu.⁴⁵ Tato interpretace je sice fascinující, ale předkládá nám skutečně to, co Ježíš učí? On říká svým učedníkům: „Kde je tvůj poklad, tam bude i tvé srdce“ (Mt 6,21; L 12,34). Ježíš neodsuzuje peníze jako takové, ale varuje před lpěním na majetku, který se může stát pastí v momentě, kdy v něm člověk začíná hledat bezpečí a jistotu. V takové chvíli člověk majetku propadá a spíše mu slouží, než aby on sloužil jemu.

Pierre Debergé připomíná ještě jedno úskalí, na které v souvislosti s bohatstvím Ježíš upozorňoval v podobenství o bohatém bláznů. Ježíš zde neříká, že by boháčův majetek byl nespravedlivě nabytý. Tento člověk nebyl

---

44 Srov. Perriman, *Faith, Health and Prosperity*, 171.

45 Srov. Copeland, *Laws of Prosperity*, 58–60.

blázen proto, že byl bohatý, nýbrž proto, že nebral v úvahu smrt. Bohatství mu poskytlo zdání bezpečí, takže ztratil ze zřetele perspektivu, kterou má každý lidský osud. Ježíš se tak tímto podobenstvím snaží upozornit na to, že existují dva druhy bohatství, odpovídající způsobům života. Jedno bohatství je zaměřeno samo na sebe, a je tudíž odsouzeno k zániku, a druhé, které směřuje k věčnosti, se otevírá Božímu světu a jeho perspektivě.⁴⁶

V Ježíšově učení nenajdeme žádnou kritiku chudých. Perriman si klade otázku, zda jeho upřednostňování chudých a kritika bohatých má být chápána jako normativ. Jsou bohatí odsuzováni pro své bohatství a chudí požehnáni pro svou chudobu? Nebo jde o sekundární záležitosti? Ježíš říká: „Běda vám bohatým, vždyť vám už se potěšení dostalo,“ ale také dodává, „běda, kdo se nyní smějete, neboť budete plakat a naříkat“ (L 6,24–25). Tato Ježíšova slova, jsou prohlášením soudu nad skupinou lidí, kteří selhali v naplňování spravedlnosti požadované smlouvou, těžili z nespravedlnosti a ukazovali hříšnou sebejistotu a sebeuspokojení. V kontextu těchto slov je bohatství odsouzeno, protože je spojeno s morálním a náboženským selháním určité skupiny lidí.

V této souvislosti je také třeba rozumět způsobu a životnímu stylu spojenému s učednictvím, které bylo určené sociálními historickými okolnostmi Ježíšovy služby. Ježíš varoval zástup, že ten „kdo přichází ke mně a nedovede se zříci svého otce a matky, své ženy a dětí, svých bratrů a sester, ano i sám sebe, nemůže být mým učedníkem“ (L 14,26). Trval na tom, že ten, kdo není ochoten nést svůj kříž, ho nemůže následovat (L 14,27; Mt 16,24; Mk 8,34) a kdo by se nerozloučil s tím, co má, nemůže být jeho učedníkem (L 14,33). Dvanáct učedníků bylo posláno ke ztraceným ovcím Izraele, aby hlásalo, že se přiblížilo království Boží. Byli vysláni s prázdnými rukama, neměli si s sebou brát chléb, brašnu, peníze v opascích (Mk 6,8). Ježíš také povzbuzoval „malé stáde“, aby prodali své majetky a rozdali, protože jejich Otcí se zalíbilo dát jim království (L 12,32–33). A Petrovi zaslíbil:

Amen, pravím vám, není nikoho, kdo opustil dům nebo bratry nebo sestry nebo matku nebo otce nebo děti nebo pole pro mne a pro evangelium, aby nyní, v tomto čase, nedostal spolu s pronásledováním stokrát více domů, bratrů, sester, matek, dětí i polí a v přicházejícím věku život věčný. (Mk 10,29–30)

46 Srov. Debergé, *Peníze v Bibli*, 29.

Tato stonásobná odměna, o které Ježíš mluví, je jedním z novozákonních textů, které představitelé teologie prosperity často citují. Ale každý pokus udělat z tohoto textu základ pro „evangelium prosperity“ naráží na kontext, do kterého je zasazen. V první řadě je toto zaslíbení dáno těm, kteří všechno opustili kvůli tomu, aby byli s Ježíšem a účastnili se na díle pro Boží království. Oni získají hojnost společného vlastnictví i duchovní rodinu. Ježíš neříká svým učedníkům, že by se měli všeho vzdát kvůli získání ještě větší materiální prosperity, ať už osobní, nebo společné. Důvod je zcela jasný – „kvůli mně a kvůli evangeliu“ (Mk 10,29).

A poslední věcí, kterou je třeba připomenout, jsou slova, že spolu se stonásobkem přijde i pronásledování. V teologii prosperity existuje silná tendence význam tohoto potencionálního utrpení a těžkostí spojených s učednictvím snižovat. Například slova o nutnosti „vzít svůj kříž“ Copeland vykládá tak, že se člověk musí postavit sobeckým lidem.⁴⁷ Hagin v této souvislosti argumentuje, že Ježíšovi učedníci mohou očekávat pronásledování pro své bohatství.⁴⁸

Ježíš své učedníky vedl k tomu, aby všem činili dobře, půjčovali a nečekali nic nazpět. Říká: „A vaše odměna bude hojná: budete syny Nejvyššího, neboť on je dobrotivý k nevděčným i zlým. Buďte milosrdní, jako je milosrdný váš Otec“ (L 6,35–36). Dar je z jeho pohledu skutkem, který není bez vnitřní hodnoty. Ve vztahu k daru formuluje princip: „Dávejte a bude vám dáno; dobrá míra, natlačená, natřesená, vrchovatá vám bude dána do klína. Neboť jakou měrou měříte, takovou Bůh naměří vám“ (L 6,38). Text v Lukášově evangeliu neposkytuje důvod si myslet, že to, co získáváme od Boha, by mělo být jiného druhu než to, co dáváme. Zdálo by se, že tento text potvrzuje klíčové tvrzení teologie prosperity, že dáváme-li peníze, můžeme očekávat, že nám je Bůh nějakým způsobem vrátí zpět.

Podle Perrimana by tento výrok měl být chápán na pozadí zaslíbení formulovaného v Mk 10,29–30. Trochu jiný princip Ježíš formuluje během večere u jednoho z předních farizejů (L 14,12–14), kde svého hostitele upozorňuje, aby nezval na večeri ty, o kterých ví, že mu to mohou oplatit, ale místo nich, aby pozval chromé, zmrzačené a slepé. Říká: „Blaze tobě, neboť oni nemají, čím ti odplatit; ale bude ti odplaceno při vzkříšení spraved-

---

47 Srov. Copeland, *Laws of Prosperity*, 53.

48 Srov. Kenneth E. Hagin, *Must Christians Suffer*, Tulsa: Kenneth Hagin Ministries, 1982, 14–15.

livých.“ Podle Perrimana je rozdíl vyjádřen okolnostmi, za kterých tato slova zaznívají. Text z Lukáše 6,38 je určen učedníkům. Ježíš je ujišťuje, že Bůh jim dá dostatek, protože dávají druhým. Pro farizeje, kteří by připravili hostinu pro chudé, by to nebyl skutek víry, nýbrž spravedlnosti.⁴⁹

Při četbě novozákonních textů je třeba si uvědomit, že určitá praxe rané církve byla dobově podmíněná, a proto ji dost dobře nelze aplikovat na současnost. Například v rané jeruzalémské církvi lidé prodávali své majetky a peníze pak přinášeli apoštolům, kteří je rozdělovali mezi potřebné (Sk 2,44–45). Osud Ananiáše a Safiry sloužil jako varování pro ty, kteří by nejednali poctivě (Sk 5,1–11). Každodenní rozdělování jídla vdovám bylo praktickým příkladem fungování sdíleného bohatství. Sdílené vlastnictví majetku však neplatilo absolutně. Z Písma víme, že si lidé mohli ponechat své majetky, ale považovali je za něco, co má být k užítku celého společenství. Ananiáš i Safira měli možnost si svůj majetek ponechat, nemuseli ho prodávat a ani nemuseli odevzdat všechny peníze z jeho prodeje. Jejich hříchem bylo, že lhali apoštolům a Duchu svatému.

Perriman upozorňuje na fakt, že mimo Palestinu se tento model sdíleného majetku neuplatňoval.⁵⁰ Přestože v církevních komunitách existovala velká vzájemná podpora, Písmo na tuto praxi neukazuje. Společenství se scházela v soukromých domech (Ř 16, 5; 1K 16,19; Ko 4,15) a lidé pokračovali ve svých povoláních (Ř 16,23). Perriman je přesvědčen, že tento raný komunalismus jeruzalémské církve, inspirovaný Ježíšovým učením a praxí, byl reakcí na jedinečné okolnosti, kterým tato církev musela čelit. Připouští možnost, že Ježíš mohl zanechat své učedníky ve víře v blízké se soud nad městem a s ním související strádání. Sdílený majetek by pak do jisté míry nabízel bezpečí a naději na stabilitu v časech pohromy.⁵¹

Specifický pohled na bohatství nacházíme u Jakuba i u apoštola Pavla. Jakubovo učení reflektuje situaci a podmínky raně židovského křesťanství. Na bohatství se do jisté míry dívá starozákonníma očima, protože ho vnímá jako výsledek nespravedlnosti a vykořisťování chudých (Jk 5,1–6). Církvi vytýká, že ve svém shromáždění tyto bohaté upřednostňuje před těmi, které oni ponižují.

49 Srov. Perriman, *Faith, Health and Prosperity*, 182.

50 Srov. tamtéž.

51 Srov. tamtéž.

Pro apoštola Pavla je ve vztahu k bohatství charakteristická uměřenost a svoboda. Když píše Timoteovi, mluví o ničivém dopadu bohatství na život víry a varuje ho před lidmi porušené mysli, kteří budou zneužívat evangelium k osobnímu zisku (1Tm 6,5). Ve své argumentaci říká, že jediným ziskem je zbožnost, která se spokojí s tím, co má (1Tm 6,6). Ti, kdo chtějí být bohatí, upadají do pokušení a léčky, zbloudili od víry a způsobili si mnoho bolestí“ (1Tm 6,9–11). Je však třeba si uvědomit, že Pavlův argument je namířen proti jedincům, kteří se nedrží Kristových slov, nikoli proti bohatství samotnému. Timotea povzbuzuje, aby před tím utíkal a aby místo toho hledal „spravedlnost, zbožnost, víru, lásku, trpělivost a mírnost“ (1Tm 6,11). Bohatým připomíná, že nemají smýšlet povýšeně a nedoufat v nejisté bohatství, nýbrž v živého Boha. Vede je k tomu, aby konali dobro a bohatli v dobrých skutcích. Ale nenařizuje jim prodat své majetky a rozdat peníze chudým. Podle Perrimana je východiskem jeho uvažování vyrovnaní sociální a majetkové nerovnosti dobrými skutky bohatých (1K 11,18–22; 2K 8,13–15; Ef 4,28). Pavlovo tvrzení, že si bohatí konáním dobrých skutků „shromažďují základ pro budoucnost, aby se chopili skutečného života“ (1Tm 6,19), odráží Ježíšovo učení o ukládání pokladu v nebesích (Mt 19,21; L 12,21.33). Toto užívání bohatství není ale v žádném případě prostředkem k získávání věčného života, ale spíše vyjádřením správného postoje víry.

Závěr

Závěrem lze konstatovat, že doktrína prosperity, s níž se setkáváme v teologii Hnutí víry, představuje učení, které je z mnoha důvodů problematické.

První problém spočívá v tom, že tato doktrína nabízí antropocentrickou a egocentrickou interpretaci křesťanské víry, která ve své podstatě říká: „Přijďte k Bohu a budete prosperovat.“

Dalším problémem je, že tato doktrína na víru v Boha hledí z perspektivy uspokojování lidských potřeb a tužeb, přičemž předpokládá, že vůle Boží a lidská je totožná. Bůh v této teologii do značné míry slouží lidským zájmům. Stává se tak nejen zdrojem očekávané prosperity, ale i prostředkem k jejímu dosažení. Toto učení současně představuje i deformované pojetí daru, který v její interpretaci znamená „dobrý obchod“. Ve svém důsledku tak apeluje na lidskou žádostivost, protože za každý dar slibuje mnohonásobnou odměnu. Doktrína prosperity svým pojetím také oslabu-

je Boží milost, jejímž výrazem jsou Boží láska a jeho dary, které jsou bezpodmínečné. Lidskou reakcí na tuto milost by měla být vděčnost, vyjádřená podobně bezpodmínečnou láskou i dáváním. Jestliže člověk chápe dar jako něco, co ho opravňuje očekávat stonásobek, pak je jeho motivace špatná, protože milost a nárok jsou dvě vzájemně se vylučující věci.

Posledním a možná nejzávažnějším problémem tohoto učení je selektivní přístup k biblickým textům, na jejichž základě představitelé této teologie argumentují. Své učení budují na vybraných pasážích (převážně ze Starého zákona) a přitom zcela přehlíží ty, které jejich výkladu oponují. Velmi problematická je i jejich hermeneutika, kterou neusměrňuje dobrá exegeze. V důsledku toho jsou do biblických textů vnášeny významy, které jim jsou cizí, čímž dochází k překrucování Boží pravdy. Ve vztahu k majetku teologie prosperity představuje jeden ze dvou extrémů, kterého je třeba se vyvarovat.

Tím druhým extrémem je přesvědčení, že peníze jsou ve své podstatě zlé a je třeba je odmítat. V tomto směru obsahuje doktrína prosperity správnou intuici, protože poukazuje na skutečnost, že peníze mohou být součástí Božího zaopatření a požehnání, které zahrnuje celého člověka ve všech aspektech jeho života. V učení Hnutí víry ale uvedená doktrína představuje zvrácený výklad této skutečnosti. Ve vztahu k penězům je třeba hledat rovnováhu. Na jedné straně jsou peníze nástrojem, který slouží k rozvoji i pomoci druhým, bez něhož se církve neobejde. Současně ale od nich nelze čekat něco jiného. Vždy je třeba mít na paměti, že peníze mohou být nejen Božím požehnáním, ale i Satanovým pokušením (L 4,5–7). Mají moc dát člověku svobodu, ale mohou ho i zotročit.

Mgr. Michaela Maratová

7. května 32

149 00 Praha 4

MaratovaM@seznam.cz